

Роман ЯЦІВ

ДО ГЛИБИН І НОВОЇ ЯКОСТІ НАУКОВОГО МИСЛЕННЯ (Олегу Сидору — 70)

Професійна постава Олега Сидора як історика мистецтва та музейника схиляє до історичних паралелей з іменами Іларіона та Віри Свенціцьких, Михайла Драгана, Володимира Сас-Залозецького як чільних представників класичної школи українського мистецтвознавства в західному регіоні України. Водночас, уже в новій культурній парадигмі, йому вдалося синтезувати діапазон дослідницьких інтересів і діяльнісного поля Миколи Голубця та Святослава Гординського, які готували ґрунт для більш рішучої європеїзації наукових дискурсів у передвоєнному Львові. Радянський період, як відомо, пригальмував цей процес, і тому Олегові Сидору, який 1977 року повернувся в Україну з Ленінграда після закінчення факультету теорії та історії мистецтвознавства Інституту живопису, скульптури та архітектури ім. І. Рєпіна, довелося прикласти чимало зусиль, щоб розчистити шлях до великих традицій національної наукової школи.

На зламі 1970—1980-х років, відколи він почав працювати у Львівському музеї українського мистецтва, вкрай важливо було знайти своїх професійних поводитирів. Такими для нього стали Ярослав Нановський та Віра Свенціцька — авторитетні музейники і вчені старшої генерації, які навіть в умовах тотального контролю комуністичної номенклатури над діяльністю музею зберігали елітарний дух української галицької інтелігенції. Особливо плідним виявився зв'язок Олега Сидора з Вірою Іларіонівною Свенціцькою, що проявився спершу у тематичних зацікавленнях щоденної музейної практики, а потім і в студіях над давнім українським мистецтвом. Такого роду контакти доволі швидко дали результат, і вже у 1980-х роках пріоритетним для молодого дослідника став іконопис Галичини XIV—XVIII століть.

Свою мистецтвознавчу кваліфікацію Олег Сидор почав реалізовувати на початку 1980-х років не лише в руслі вивчення культурних артефактів минулого, але й реагуючи на творчість сучасних митців. Чимало виставок, які проводилися у ЛММУ (тепер — Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького), ставали предметом його професійної оцінки. Не тільки тому, що до цього схиляла його музейна наставниця — В. Свенціцька, — але й з розумінням потреби підтримати те чи інше творче ім'я. Відтоді жвавішають його контакти з багатьма львівськими мистцями, у журналі «Жовтень» друкуються нариси про багатьох сучасних художників.

Титул книги Олега Сидора Патріарх Йосиф Сліпий і мистецтво

Уже з ранніх публікацій можна відчитати важливу фахову рису Олега Сидора — лаконізм, тонкість спостережень над природою творчості кожного автора, а також точність наукової кваліфікації творів, яка зазвичай надовго затримувалася в суспільній рецепції відповідного автора. Так було з його оцінками творчості Василя Науменка, проникливого живописця, чи з трактуваннями малярства Олексія Шатківського, а пізніше Івана Труша, як і багатьох інших художників ХХ століття.

Перевагою наукової методології О. Сидора стало те, що з мистецькими пам'ятками він працював «на дотик», як класичний музейник — максимально достовірно вивчаючи всі чинники структури художнього образу. Часто прислухався до думок реставраторів, звертався до історичних паралелей, стримуючись від побіжних суджень про той чи інший мистецький артефакт.

Уже в другій половині 1980-х років Олег Сидор вважався одним з найбільш кваліфікованих львівських істориків мистецтва. Діапазон його наукових зацікавлень ширшав, що додавало йому дедалі більшого суспільного авторитету. Він писав передмови до каталогів, виступав на відкриттях персональних виставок, брав участь в робочих групах з підготовки великих виставкових проєктів. Належав до перших, хто ініціював якісні перемини в культурно-мистецькому житті Львова періоду так званої «перестройки». Тоді, наприкінці 1980-х років, його професійна активність зростає. Він звертається до імен, заборонених тоталітарною владою, — Лева Геца, Миколи Бутовича, Павла Ковжуна, здійснює поглиблені студії творчого спадку Івана Труша, готує (як куратор) велику виставку «Антонич

та його час» у тоді ще Львівському музеї українського мистецтва, в експозицію якої вперше вводять унікальні твори Святослава Гординського, Петра Ів. Холодного, Володимира Ласовського, Олени Кульчицької, Івана Іванця та інших мистців львівського мистецького середовища міжвоєнного двадцятиліття.

Дбаючи про відновлення генетичного зв'язку між сучасністю і минулим українського мистецтва, Олег Сидор з кінця 1988 року входить у склад ініціативної групи по заснуванню альтернативної щодо офіційної Спілки художників організації «Клуб Українських Мистців» (КУМ), який невдовзі відіграв значиму роль у поживленні творчого життя в Україні. Ще напередодні відновлення Державності України (1991) це товариство львівських художників та мистецтвознавців провело чимало культурологічних заходів, спрямованих на відновлення національної культурної пам'яті. Роль Олега Сидора в цьому процесі була однією з найбільш відчутних. Він, спільно з Володимиром Савчуком (головним промотором КУМ-у), Володимиром Сколоздрою, Борисом Буряком, Орестом Скопом, готував велику кількість програмних документів, історичних довідок тощо як для реєстрації організації, так і для вироблення стратегії і тактики її діяльності. Особливо багато свого досвіду він вкладав у підготовку фахових часописів «Мистецькі Студії», «Куманець», «Український Музей» (останній, на жаль, хоч і був підготовлений, друком не вийшов), а також каталогів виставок КУМ-у, анотацій до них. Така громадська робота щиро захопила О. Сидора і ще більше зміцнила його масштабну науково-творчу поставу.

Водночас, активна музейна практика націлювала вченого на дещо інший, не менш цікавий і складний, історичний час — українського ренесансу і бароко. Олег Сидор публікує цілу серію наукових розвідок про ікону Галицької України XV—XVI та XVII—XVIII століть, спершу на матеріалі колекційних збірок Національного музею у Львові, а потім і в загальноукраїнському масштабі. Частково ця робота дослідника ввійшла в його спільну книгу з Вірою Свенціцькою «Спадщина віків. Українське малярство XIV—XVIII ст. у музейних колекціях Львова» (Львів, 1990). Спеціальну увагу приділяє еволюції розвитку іконостаса в храмах як Західної України, так і Наддніпрянщини, згодом локалізує увагу

Олег Сидор на тлі експозиції мистецької виставки

на постаті визначного іконописця Йова Кондзелевича, підготувавши на цю тему дисертаційне дослідження, яке успішно захистив у Спеціалізованій вченій раді Львівської академії мистецтв (1994). В такій вищій фаховій іпостасі з кінця 1990-х років О. Сидор береться за нові пласти знань про українську мистецьку традицію, працюючи не лише над текстами статей, але й над монографіями та науково-джерельними книгами. Найбільше уваги він приділяє фундаментальним питанням історичної динаміки розвитку українського мистецтва, духовним та етичним аспектам сакрального малярства, культурним зв'язкам між Україною та великими мистецькими центрами Європи, адаптацією візантійської традиції християнського мистецтва на локальному ґрунті давнього Києва, Галича, Львова, Перемишля тощо.

Серед праць Олега Сидора, які вийшли друком упродовж 2000—2010-х років, вирізняються унікальні для української історіографії авторські праці «Святий Василій Великий в українському мистецтві» (Львів, 2008), «Собор Святої Софії у Римі», «Патріарх Йосиф Сліпий і мистецтво» (обидві — Київ-Рим, 2012). Цими великоформатними книгами, які отримали значний суспільний резонанс та спеціальні відзнаки на книжкових форумах, автор засвідчив свій унікальний науковий досвід і глибини дослідницької методології. Таким — національно вмотивованим і універсальним за сукупними знаннями — Олег Сидор продовжує свою інтелектуальну ходу, збагачуючи науковий дискурс українського мистецтвознавства та популяризуючи українську ідентичність у світі.